

RAPORT Z EWALUACJI PROBLEMOWEJ: Efekty

Szkoła Podstawowa
Wałdowo Szlacheckie

Kujawsko - Pomorski Kurator Oświaty
Kuratorium Oświaty w Bydgoszczy

Przebieg ewaluacji:

Prezentowany raport jest rezultatem ewaluacji zewnętrznej przeprowadzonej w szkole (lub placówce) przez wizytatorów do spraw ewaluacji. Raport z ewaluacji problemowej dotyczy jednego z przedstawionych poniżej obszarów.

Ewaluacja polega na zbieraniu i analizowaniu informacji:

- o efektach działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły lub placówki (na podstawie danych informujących o wynikach pracy szkoły (lub placówki) odzwierciedlonych w umiejętnościach, zachowaniach, postawach, działaniach uczniów i w osiągniętych przez nich rezultatach na różnego rodzaju testach, egzaminach),
- o procesach zachodzących w szkole lub placówce (na podstawie danych, które informują o procesach i działaniach zachodzących i podejmowanych w szkole (lub placówce), a decydujących o sposobie funkcjonowania, charakterze szkoły (lub placówki) i przede wszystkim prowadzących do pożądanых efektów),
- o funkcjonowaniu szkoły lub placówki w środowisku lokalnym, w szczególności w zakresie współpracy z rodzicami uczniów (na podstawie danych informujących o sposobie współpracy ze środowiskiem i funkcjonowaniu w środowisku oraz wykorzystaniu tych zasobów w procesie nauczania i uczenia się),
- o zarządzaniu szkołą lub placówką (na podstawie danych informujących o sposobach zarządzania decydujących o jakości działań podejmowanych w szkole lub placówce).

Ewaluacja ma na celu zebranie informacji i ustalenie poziomu spełniania przez szkołę lub placówkę wymagań zawartych w załączniku do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 października 2009 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego.

Szkoła lub placówka może spełniać te wymagania na pięciu poziomach:

- Poziom E - oznaczający niski stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom D - oznaczający podstawowy stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom C - oznaczający średni stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom B - oznaczający wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.
- Poziom A - oznaczający bardzo wysoki stopień wypełniania wymagania przez szkołę lub placówkę.

Opis metodologii:

Badanie zostało zrealizowane w dniach 11-04-2012 - 30-04-2012 przez zespół wizytatorów ds. ewaluacji, w skład którego weszli Danuta Lauks, Zbigniew Jaguszewski.

W trakcie ewaluacji w placówce zbierano informacje pochodzące z wielu źródeł - dyrektora, uczących w szkole nauczycieli, innych pracowników, uczniów, rodziców, partnerów szkoły i przedstawicieli samorządu lokalnego. Do gromadzenia danych wykorzystano metody ilościowe (ankiety w wersji elektronicznej i papierowej), jakościowe (wywiady indywidualne, grupowe, obserwację i analizę źródeł zastanych). Zestawienie metod, technik doboru próby i liczby osób, które wzięły udział w badaniach znajduje się w tabeli poniżej.

Wywiady grupowe zostały przeprowadzone po realizacji i analizie ankiet, pełniąc wobec nich funkcję wyjaśniającą.

Kategoria badanych/źródła danych	Metoda/technika	Sposób doboru próby	Wielkość próby/liczba obserwowanych jednostek
Dyrektor szkoły	Indywidualny wywiad pogłębiony	nd	nd
	Ankieta elektroniczna (CAWI)	nd	nd
Nauczyciele	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Szkoła, w której pracuję"	Badanie na próbie pełnej	12
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Nauczyciele zróżnicowani pod względem stażu, nauczanego przedmiotu i pracy w zespołach zadaniowych oraz pedagog szkolny	6
Pracownicy niepedagogiczni	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Pracownicy inni niż nauczyciele	5
Uczniowie	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Moja szkoła"	Badanie na próbie pełnej uczniów klas rok niższych od najstarszych	13
	Ankieta elektroniczna (CAWI) "Mój dzień"	Badanie na próbie pełnej uczniów najstarszych klas	23
	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele trzech ostatnich roczników, dobrani losowo	9
Rodzice	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele rady rodziców i rad klasowych, reprezentujący różne roczniki oraz wszyscy chętni	12
	Ankieta audytoryjna (PAPI)	Badanie na próbie pełnej rodziców uczniów klas rok niższych od najstarszych	15
Partnerzy szkoły, przedstawiciele samorządu lokalnego	Wywiad grupowy zogniskowany (FGI)	Przedstawiciele samorządu lokalnego i instytucji wskazanych przez dyrektora jako partnerzy	13
Obserwacja zajęć		Klasy trzecie i czwarte (szkoły podstawowe)	3
Obserwacja szkoły		Na zewnątrz, przed i po lekcjach, podczas przerw, podczas zajęć pozalekcyjnych	nd
Analiza danych zastanych			

Informacja o placówce

Nazwa placówki	Szkoła Podstawowa
Patron	im. Stanisława Broniewskiego "Orszy"
Typ placówki	Szkoła podstawowa
Miejscowość	Grudziądz
Ulica	
Numer	57
Kod pocztowy	86-300
Urząd pocztowy	Grudziądz
Telefon	564682777
Fax	
Www	http://www.orsza.of.pl
Regon	00121258900000
Publiczność	publiczna
Kategoria uczniów	Dzieci lub młodzież
Charakter	brak specyfiki
Uczniowie, wychow., słuchacze	117
Oddziały	7
Nauczyciele pełnozatrudnieni	5
Nauczyciele niepełnozatr. (stos.pracy)	7
Nauczyciele niepełnozatr. (w etatach)	3
Średnia liczba uczących się w oddziale	16.71
Liczba uczniów przypadających na jednego pełnozatrudnionego nauczyciela	23.4
Województwo	KUJAWSKO-POMORSKIE
Powiat	grudziądzki
Gmina	Grudziądz
Typ gminy	gmina wiejska
Liczba mieszkańców	
Wysokość wydatków na oświatę	
Stopa bezrobocia	

Wprowadzenie: obraz placówki

Prezentowany Raport dotyczy zewnętrznej ewaluacji problemowej, przeprowadzonej w Szkole Podstawowej w Wałdowie Szlacheckim, w obszarze „Efekty działalności dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej oraz innej działalności statutowej szkoły”. Raport zawiera najważniejsze informacje wynikające z podjętych w szkole czynności, a wszystkie tezy i dane zawarte w niniejszym tekście, znajdują potwierdzenie w wynikach przeprowadzonych badań.

Szkoła Podstawowa znajduje się w małej, podmiejskiej miejscowości i uczęszcza do niej w bieżącym roku szkolnym 117 uczniów. Jest to może niewielka liczba, jednak corocznie odnotowywany jest wzrost zainteresowania edukacją w szkole. Tę kameralną atmosferę i przyjazny klimat doceniają rodzice, którzy dowożą tu swoje dzieci także spoza obwodu. Zapał i zaangażowanie Dyrektora i zespołu nauczycielskiego sprawiają, że szkoła jest bardzo dobrze postrzegana nie tylko w lokalnym środowisku. Wykładnią efektów edukacyjnych są z pewnością dobre wyniki sprawdzianu klasy VI. Działalność wychowawcza szkoły jest ukierunkowana na aktywność dzieci i młodzieży na płaszczyznach: „pracy z Patronem”, teatru oraz sportu i turystyki. Szkolny Program Wychowawczy kładzie szczególny nacisk na „Pracę z Patronem”, poczynając od tematyki zajęć wychowawczych, poprzez pielęgnowanie pamięci nie tylko „Orszy”, ale i innych bohaterów „Akcji pod Arsenalem”, po Święto Szkoły, na którym absolwenci Szkoły Podstawowej składają „Przyrzeczenie Uczniów Orszy”. Stałym elementem jest też coroczny wyjazd uczniów do Warszawy, gdzie odwiedzają kwaterę Patrona Szkoły i spotykają się z rodziną „Orszy”. Dzięki Patronowi szkoła zyskała wspaniałych przyjaciół w Warszawie, którzy chętnie spotykają się ze społecznością szkolną, najczęściej podczas obchodów Święta Szkoły. Działalność teatralna to swoista wizytówka szkoły. Od 2004 roku działania te posiadają zorganizowaną formę, zawartą w autorskim programie „Lubimy teatr”. Program ten obejmuje zarówno pierwszy, jak i drugi etap edukacji. W ramach „pracy z żywym słowem” najmłodszy uczniowie prezentują się corocznie w konkursie pięknego czytania i opowiadania baśni oraz szkolnych i pozaszkolnych przeglądach recytatorskich, a także aktywnie tworzą życie szkoły, przygotowując spotkania okolicznościowe dla całej społeczności szkolnej. Istotnym elementem pracy szkoły jest płaszczyzna sportowa. Szkoła, co prawda, nie posiada sali gimnastycznej, ale kilka lat temu przy pomocy Rodziców przygotowano skromny kompleks, który odtąd stanowi bazę sportową nie tylko dla naszej placówki, gdyż odbywają się tu gminne i powiatowe zawody w biegach przełajowych oraz w kolarstwie. Poza tym uczniowie klas IV-VI trenują w szkole w ramach sekcji kolarskiej. Uzupełnieniem aktywności sportowej uczniów jest ich udział w różnych formach turystyki. W szkole działa od wielu lat SK PTTK „Tramp” i odnosi sukcesy na poziomie wojewódzkim. Młodzież chętnie uczestniczy w rajdach turystyki pieszej i marszach na orientację, a corocznie bierze udział w szkolnym biwaku. Specyfika organizacyjna Zespołu Szkół w Wałdowie Szlacheckim powoduje wzajemne przenikanie i oddziaływanie uczniów Szkoły Podstawowej i Gimnazjum. Proces edukacyjno-wychowawczy jest spójny i zawiera wiele wspólnych punktów.

Wyniki ewaluacji:

Obszar: Efekty

Wymaganie: *Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe*

Komentarz:

Nauczyciele szkoły zapoznawani są z wynikami sprawdzianu oraz analizami dotyczącymi tych wyników. Doceniają ich pro jakościowy charakter i dążą do poprawy rezultatów swojej pracy, ale podejmowane przez nich działania nie przekładają się jednoznacznie na wzrost efektywności kształcenia.

W szkole przeprowadzana jest analiza wyników zewnętrznego sprawdzianu kompetencji. Wszyscy ankietowani nauczyciele stwierdzili, iż otrzymali pełną informację dotyczącą wniosków z analizy wyników sprawdzianu zewnętrznego z poprzedniego roku szkolnego. Prowadzenie analizy wyników sprawdzianu pod względem ilościowym i jakościowym wynika również z treści wywiadu z dyrektorem szkoły i nauczycielami, którzy potwierdzili łączenie tych dwóch strategii analizy. Jednej na poziomie wyników pojedynczych uczniów i równoległej na poziomie zespołu klasowego. Powołany zespół zadaniowy analizuje deficyty edukacyjne w oparciu o wyniki z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej (OKE). Wnioski z analiz są prezentowane na posiedzeniach Rady Pedagogicznej oraz podczas zebrań z rodzicami. Również uczniowie otrzymują informację o ilości zdobytych punktów.

Uzyskane podczas wywiadów informacje pozwoliły również na określenie celu prowadzonych w szkole analiz. Nadrzędnym celem tych analiz jest podniesienie efektywności pracy dydaktycznej szkoły oraz poprawa jakości pracy nauczycieli. Prowadzona analiza ukazuje też poziom wiedzy i umiejętności uczniów z przedmiotów, które obejmuje sprawdzian i jest, zdaniem dyrektora i nauczycieli, najlepszym źródłem poznania deficytów edukacyjnych. Pozwala na planowanie dalszej pracy z uczniami oraz zwrócenie uwagi na mocne i słabe strony uczniów. Odniesienie wyników sprawdzianu do poziomu klasyfikacji uczniów daje także obraz kondycji edukacyjnej szkoły. Analiza wyników ma również na celu ukierunkowanie przez cały zespół nauczycielski pracy zarówno z uczniem zdolnym (koła zainteresowań), jak i słabym (zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze). Badanie na przestrzeni ostatnich trzech lat wskazuje wprawdzie na wzrost średniej punktów, niemniej szkoła utrzymuje wynik w piątej staninie.

Jako przykład wdrożonych wniosków z analizy wyników sprawdzianu po klasie VI, pan dyrektor w wywiadzie podał działania mające na celu zwiększenie umiejętności wykorzystywania wiedzy w praktyce, zwiększenie liczby ćwiczeń na ułamkach zwykłych i dziesiętnych, praca nad obliczaniem pól powierzchni i obwodów figur płaskich, doskonalenie kompetencji korzystania przez uczniów z różnych źródeł informacji oraz kształcenie nawyku precyzyjnej i pełnej wypowiedzi. Pracę z uczniami w obszarze tych kompetencji, jak wynika z wywiadu, podjęli wszyscy nauczyciele poprzez:

- stosowanie różnorodnych form i metod dotyczących cichego czytania ze zrozumieniem,
- doskonalenie formułowania wypowiedzi ustnych i pisemnych zarówno na lekcjach jak i w pracach domowych pisemnych,
- pracę nad ortografią i interpunkcją,
- wykorzystanie różnych źródeł wiedzy,
- prowadzenie zajęć przygotowujących do sprawdzianu kompetencji dla całej klasy szóstej,
- prowadzenie zajęć wyrównawczych dla uczniów z problemami w nauce,
- modyfikację rozkładu materiału,
- planowanie pracy z uwzględnieniem słabych stron ucznia.

Argumentem potwierdzającym spełnienie tego wymagania jest stosowanie w szkole jakościowej i ilościowej analizy wyników sprawdzianu po klasie VI. Z informacji uzyskanych od dyrektora oraz zawartych w szkolnych dokumentach wynika, że w celu poprawy jakości pracy szkoły, po sprawdzenie zewnętrznym, analizuje się ilościowo następujące dane:

- wyniki indywidualne uczniów,

- średni wynik sprawdzianu,
- liczbę uczniów o najwyższych, średnich i niskich wynikach,
- porównanie z wynikami gminy, powiatu, województwa i kraju.

Analizę ilościową przeprowadza powołany zespół zadaniowy w oparciu o dane przesłane w raporcie OKE. Przygotowywane analizy sprawdzianu zawierają zestawienia tabelaryczne i wykresy. Z dokonaną analizą zapoznawani są członkowie rady pedagogicznej oraz rodzice. Na podstawie danych uzyskanych od nauczycieli i dyrektora oraz na podstawie analizy dokumentacji przedstawionej przez dyrektora należy stwierdzić, że w szkole, jakościowo analizowane są:

- obszary standardów wymagań egzaminacyjnych i sprawdzane umiejętności w poszczególnych standardach (pisanie, rozumowanie, korzystanie z informacji, wykorzystanie wiedzy w praktyce, czytanie),
- wyniki uzyskane za rozwiązanie poszczególnych zadań,
- stopień trudności zadań,
- umiejętności w poszczególnych obszarach,
- wynik szkoły w odniesieniu do skali staninowej.

Również z wynikami tej analizy zapoznawana jest Rada Pedagogiczna.

Wywiad z dyrektorem i nauczycielami oraz analiza dokumentów wyraźnie wskazują, że działania podjęte w szkole, wynikające z wdrożonych wniosków pochodzących z analizy wyników sprawdzianu, w niewielkim stopniu przyczyniły się do wzrostu efektów kształcenia. Świadczy o tym wynik ze sprawdzianu, który od trzech lat kształtuje się na poziomie 5 staniny (obecnie w górnym jej pułapie). Przetoczone wnioski mają charakter ogólnych rekomendacji, które nie mają zakotwiczenia w systemie dydaktycznym szkoły. Nauczyciele jako działania przyczyniające się do wzrostu osiągnięć wskazują na ogół działania o charakterze wspomagającym, które nie tworzą programu wzrostu efektywności dydaktycznej szkoły, wdrażanego w celu podniesienia wyników sprawdzianu. Do działań tych należą:

- zajęcia wyrównawcze,
- zajęcia dodatkowe, przygotowujące do sprawdzianu, których program w sposób szczególny uwzględnia treści nauczania, które wypadły najłagodniej w czasie ostatniej próby,
- modyfikowanie rozkładów materiału,
- doskonalenie czytania ze zrozumieniem,
- doskonalenie poprawności i precyzji wypowiedzi,
- nacisk na pracę z tekstem.

Zdaniem dyrektora w szkole prowadzi się także inne działania, mające wpływ na podnoszenie kompetencji humanistycznych dzieci. Należą do nich koło teatralne, koło przyjaciół biblioteki, zespół wokalny- instrumentalny oraz zajęcia prowadzone w ramach współpracy ze stowarzyszeniem "Q przyszłości".

Przedstawione powyżej argumenty wskazują średni stopień spełniania wymagania przez szkołę.

Poziom spełniania wymagania: C

Wymaganie: *Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności*

Komentarz:

Uczniowie w wyniku kształcenia nabywają podstawowe wiadomości i umiejętności. Szkoła dba o indywidualne potrzeby edukacyjne uczniów i jest nastawiona na podkreślanie ich sukcesów. Analizowanie, wnioskowanie oraz wdrażanie celowo dobranych działań nie zawsze prowadzi do satysfakcjonujących rezultatów nauczania.

Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności zgodne z podstawą programową, na co wskazali wszyscy ankietowani nauczyciele, określając na skali dyferencjału semantycznego duży i średni stopień opanowania przez uczniów wiadomości i umiejętności opisanych w podstawie programowej. Uczestniczący w wywiadzie partnerzy placówki stwierdzili, że nabywanie umiejętności prezentowania się w ramach nauczania i występów teatralnych daje dzieciom i młodzieży ważne umiejętności kontaktów z innymi oraz bezstresowego występu publicznego. Na szczególną uwagę, zdaniem partnerów szkoły zasługuje praca nauczycieli w obszarze wychowania patriotycznego oraz współpraca szkoły ze środowiskiem lokalnym. Jednocześnie analiza dokumentów potwierdziła utrzymywanie się wyniku sprawdzianu zewnętrznego w ostatnich latach w stanie piątej z jednoczesnym wyższym wynikiem w standardzie czytania.

Zarówno wywiad z dyrektorem, analiza dokumentów jak i wyniki ankiety dla nauczycieli potwierdziły, że w szkole analizuje się osiągnięcia uczniów. W odniesieniu do wszystkich uczniów analizy dokonuje 11 na 12 ankietowanych nauczycieli. Jeden nauczyciel analizuje osiągnięcia większości uczniów. Do sposobów analizowania osiągnięć uczniów dyrektor i nauczyciele zaliczyli:

- podsumowanie poziomu klasyfikowania uczniów, w kontekście indywidualnym, a także na poziomie klasowym (średnie klasyfikacyjne uczniów i średnie klas),
- analizowanie badań kompetencji uczniów pierwszego etapu edukacyjnego,
- analizowanie sprawdzianów próbnych (najczęściej dwie próby w klasie szóstej, w tym jedna z OPERONEM),
- analizowanie osiągnięć w konkursach przedmiotowych, artystycznych, literackich, sportowych, turystyce pieszej (na posiedzeniach podsumowujących pracę semestralną szkoły),
- bieżące monitorowanie poziomu oceniania uczniów.,
- analiza ocen z odpowiedzi i sprawdzianów prowadzona przez nauczycieli przedmiotów,
- zestawienia i wykresy dotyczące stopnia opanowania wiedzy i umiejętności dokonywane przez poszczególnych nauczycieli.

W szkole analizowane są osiągnięcia wszystkich uczniów, przy uwzględnieniu możliwości rozwojowych dzieci. Informacje o możliwościach rozwojowych uczniów nauczyciele uzyskują na podstawie problemów zdiagnozowanych w poradni psychologiczno-pedagogicznej (opinie, orzeczenia), obserwacji codziennej, wywiadów w domach, rozmów z rodzicami i uczniami oraz informacji pozyskanych od nauczycieli wcześniejszego etapu edukacyjnego. Na podstawie tych informacji dostosowuje się proces dydaktyczny do potrzeb uczniów. Kadra pedagogiczna cyklicznie sprawdza różnorodne osiągnięcia uczniów na poziomie szkoły. Są to:

- analiza wyników próbnych sprawdzianów (w tym sprawdzian OPERONU) w klasie VI,
- analiza kart indywidualnych potrzeb uczniów oraz programu działań wspierających dla dzieci w zerówce,
- klasyfikacja śródroczna/roczna: sprawozdania z wyników nauczania i wychowania klas I-III, zawierające liczbę uczniów klasyfikowanych, nieklasyfikowanych, liczbę promowanych, frekwencję, liczbę uczniów z najwyższą i najniższą frekwencją, wykaz uczniów do wyróżnienia oraz sprawozdania z wyników nauczania i wychowania w klasach IV-VI, zawierające: średnią klasy, liczbę uczniów promowanych, zdających egzaminy poprawkowe, liczbę uczniów z ocenami celującymi, wzorowymi, liczby ocen z zachowania oraz uzasadnienie ocen niedostatecznych,
- analiza sukcesów uczniów w konkursach, w tym recytatorskich i sportowych.

Podczas posiedzenia rady pedagogicznej, nauczyciele wychowawcy dokonują charakterystyki klas opisując ich mocne i słabe strony, trudności w nauce i zachowaniu oraz frekwencję. Uczniowie o innych niż przeciętne możliwościach rozwojowych, otaczani są szczególną opieką. Mający problemy uczęszczają na zajęcia dydaktyczno- wyrównawcze i terapię pedagogiczną, celem korygowania problemów. Tym uczniom dostosowuje się też wymagania podczas zajęć. Uczniowie zdolni natomiast mogą uczęszczać na koła przedmiotowe, poszerzające wiedzę, a uzdolnieni sportowcy kierowani są do klubu sportowego w celu rozwinięcia uzdolnień.

Na podstawie przeprowadzanych analiz, można stwierdzić, że w szkole nie formułuje się precyzyjnych wniosków z analizy osiągnięć uczniów. Wdraża się natomiast różnorodne działania edukacyjne, które nie składają się na całościowy program, a ich skuteczność nie znajduje potwierdzenia we wzroście efektów kształcenia. Do podstawowych wniosków z analizy osiągnięć nauczyciele biorący udział w wywiadzie zaliczyli:

- potrzebę głębszego rozwijania umiejętności niezbędnych na sprawdzianie kompetencji,
- potrzebę pomocy dzieciom o szczególnych potrzebach edukacyjnych.

Dodatkowo wymienili działania wdrażane podczas pracy z dziećmi, które są realizowane przez nauczycieli różnych

przedmiotów podczas lekcji. Zaliczyli do nich między innymi: doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem, położenie nacisku na wykorzystanie wiedzy w praktyce, kształcenie nawyku sprawdzania poprawności własnej pracy, zachęcanie do samokształcenia.

Zebrane informacje potwierdzają fakt, że nauczyciele dostrzegają możliwości uzyskania lepszych wyników przez swoich uczniów. Ankietowani nauczyciele zostali poproszeni o zaznaczenie na skali od 1 do 8 nasycenia następujących zachowań uczniowskich: zdyscyplinowania, chęci do nauki, uzyskiwania przez uczniów lepszych wyników, przejawiania przez uczniów inicjatyw oraz ich zaangażowania i aktywności. W przypadku wymiaru pierwszego wszyscy nauczyciele (12) zaznaczyli prawy kraniec skali (są zdyscyplinowani). W drugim zagadnieniu ci sami nauczyciele określili wysoką chęć uczniów do nauki (12). Analogicznie ułożyła się ilość wypowiedzi określających uzyskiwanie coraz lepszych wyników przez uczniów. Zdaniem wszystkich ankietowanych nauczycieli, uczniowie przejawiają w tym względzie własną inicjatywę, są zaangażowani i aktywni. Rodzice i uczniowie udzielający wywiadu powiedzieli, że nauczyciele wierzą w swoich uczniów. O tym, że nauczyciele wierzą w możliwości uczniów powiedziało 93,7% ankietowanych rodziców. Jak stwierdzili uczniowie, przykładem okazywanej im przez nauczycieli wiary jest: fakt, że wspierają ich, motywują, pozwalają poprawiać oceny, pozwalają uczniom mówić swoimi słowami oraz podają zakres testu. Pomagają też zrozumieć trudny materiał i organizują dodatkowe zajęcia.

Z analizy wypowiedzi dyrektora i nauczycieli wynika, że w szkole wdraża się wnioski z analizy osiągnięć uczących się. Uczestniczący w wywiadach wymienili przykłady działań, których podstawą są wnioski z analizy osiągnięć uczących się. Za wnioskiem dotyczącym organizacji zajęć tanecznych i wokalnych dla uczniów młodszych klas poszły następujące działania nauczycieli: organizacja koła tanecznego i wokalnego we współpracy ze stowarzyszeniem "Q przyszłości" oraz założenia koła teatralnego przez nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej. Wniosek dotyczący potrzeby głębszego rozwijania umiejętności niezbędnych na sprawdzianie kompetencji przełożył się na następujące działania prowadzone przez nauczycieli podczas lekcji: dbałość o precyzję wypowiedzi, doskonalenie umiejętności czytania ze zrozumieniem, położenie nacisku na wykorzystanie wiedzy w praktyce, kształcenie nawyku sprawdzania poprawności własnej pracy, zachęcanie do samokształcenia oraz organizacja zajęć wyrównawczych i przygotowujących do sprawdzianu. Wniosek dotyczący pomocy dzieciom o specjalnych potrzebach edukacyjnych, zaowocował organizacją zajęć z zakresu terapii pedagogicznej w klasach IV-VI.

Zdaniem dyrektora, wdrażane wnioski z analizy osiągnięć uczniów raczej nie przekładają się na wzrost efektów kształcenia. Z analizy dokumentów związanych z efektami kształcenia wynika, że od trzech lat szkoła plasuje się na 5 (średnim) poziomie staninowym. Podwyższeniu uległ wynik w standardzie czytania, co zdaniem dyrektora jest konsekwencją dużego nacisku, kładzionego podczas zajęć na pracę z tekstem, aktywnego udziału uczniów w zajęciach bibliotecznych o profilu teatralnym oraz ich udział w cyklicznych konkursach czytania i opowiadania baśni.

Przedstawione powyżej argumenty świadczą o średnim poziomie spełniania wymagania przez szkołę.

Poziom spełniania wymagania: C

Uczniowie są zaangażowani w zajęcia organizowane przez szkołę i podejmują inicjatywy dotyczące ich własnego rozwoju i rozwoju szkoły.

Według 4 z 36 ankietowanych uczniów klas V i VI niektóre zajęcia lekcyjne są wciągające, ale zdarza się to dość rzadko lub wcale, zdaniem 26 duża część zajęć (choć nie wszystkie) są wciągające i angażujące, zdaniem 5 wszystkie są wciągające, natomiast 1 twierdzi, że zajęcia w ogóle nie są interesujące. Według 13 z 15 ankietowanych rodziców ich dzieci chętnie angażują się w zajęcia szkolne. Ankietowani nauczyciele wskazali za pomocą skali dyferencjału semantycznego, że uczniowie są zaangażowani podczas ich zajęć. Jako najczęstsze przejawy zaangażowania uczniów w zajęcia edukacyjne nauczyciele w ankiecie wymienili:

- chętnie podejmowanie dodatkowych zadań, często o podwyższonym stopniu trudności,
- aktywność podczas zajęć,
- przygotowywanie dodatkowych materiałów,
- rzetelna praca w grupach,
- zadawanie dodatkowych pytań,
- reprezentowanie szkoły w zawodach,
- poszukiwanie informacji z różnych źródeł,
- prezentowanie własnych pomysłów.

Jak wynika z informacji pochodzących z wywiadu, nauczyciele również podejmują działania mające na celu aktywizację swoich uczniów. Motywują ich do udziału w konkursach różnego rodzaju na szczeblu szkolnym, gminnym i rejonowym oraz udziału w zawodach sportowych. Organizują rajdy turystyczne, koła zainteresowań (w tym koło teatralne na trzech poziomach), corocznie organizują Święto Patrona na terenie szkoły i wyjazd do jego miasta rodzinnego. Biorą udział wraz z uczniami w realizacji projektu unijnego „W naszej szkole dzieci się nie nudzą”. Wyjeżdżają z dziećmi na spektakle teatralne i ciekawe seanse filmowe i organizują spotkania środowiskowe, gdzie uczniowie mogą zaprezentować swoje dokonania rodzicom i znajomym. Uczniowie stwierdzili w ankiecie, że w szkole są mili nauczyciele, dobra atmosfera, fajni koledzy i ciekawe zajęcia pozalekcyjne.

Zdaniem 18 z 36 ankietowanych uczniów, sporo zajęć pozalekcyjnych (choć nie wszystkie) są interesujące i wciągające, 15 uważa, że niemal wszystkie są bardzo angażujące, tylko nieliczne są nudne, natomiast dla 1 niektóre zajęcia pozalekcyjne są wciągające, ale zdarza się to dość rzadko, a według 1 zajęcia w ogóle nie są interesujące. Zdaniem 11 z 15 ankietowanych rodziców ich dzieci chętnie uczestniczą w zajęciach pozalekcyjnych, według 1 jego dziecko chodzi na te zajęcia niechętnie, 2 nie korzysta z zajęć pozalekcyjnych oferowanych przez szkołę. Nauczyciele za pomocą skali dyferencjału semantycznego, oceniają uczniów jako zaangażowanych w zajęcia pozalekcyjne prowadzone w szkole. Twierdzi tak 100% ankietowanych. Jako przykład zaangażowania, nauczyciele podali:

- wysoką frekwencję na zajęciach dodatkowych (teatralnych, tanecznych, chóru),
- dzielenie się zainteresowaniami i swoim hobby z innymi,
- systematycznie uczestniczenie w zajęciach pozalekcyjnych,
- zaangażowanie w przedstawienia, akademie i konkursy,
- wykazywanie inicjatywy dotyczącej tematyki zajęć,
- liczny udział w rajdach, wycieczkach i wyjazdach.

Uczniowie podczas wywiadu wykazali się rozumieniem słowa "rozwijać się" i stwierdzili, iż w szkole mają możliwość wpływania na to, w jaki sposób się rozwijają. Według nich rozwijać się, znaczy to poszerzać umiejętności, próbować nowych rzeczy, czytać książki, poszerzać wiedzę i rozwijać talenty. Powiedzieli, że mają w szkole możliwość rozwijania się poprzez uzgadnianie terminów sprawdzianu, wybieranie tematów i rodzaju zajęć dodatkowych, podejmowanie decyzji o co poszerzyć lekcję oraz jakie zajęcia dodatkowe zorganizować. Partnerzy szkoły zwrócili uwagę na organizację pomocy koleżeńskiej na terenie szkoły. Zdaniem dyrektora i uczestniczących w wywiadzie nauczycieli, uczniowie podjęli wiele inicjatyw na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły. Uczestniczący w wywiadzie zaliczyli do nich:

- współtworzenie kalendarza imprez szkolnych na dany rok szkolny, który następnie zatwierdza Rada Pedagogiczna,
- nowe koła zainteresowań (koło modelarskie),
- redagowanie gazetki szkolnej „Smyk”,
- aktywny udział w Dniu Wiosny,

- organizowanie zajęć dodatkowych (środy piłkarskie) w czasie wolnym i w czasie wakacji,
- pomysł dodatkowych zajęć z historii (klasa IV),
- propozycje tematyczne dotyczące realizacji historii w klasie VI,
- aktywny udział w akcji Sprzątania Świata,
- zaangażowanie w akcje charytatywne (nakrętki dla osoby potrzebującej pomocy, złom, makulatura).
- propozycja organizowania „białych ferii” (wyjazd na basen, kino w szkole),
- zaangażowanie się w plan wyjazdów corocznych do Warszawy,
- zgłoszenie przez Samorząd Uczniowski kandydatury Dyrektora Szkoły do ogólnopolskiego konkursu organizowanego przez Stowarzyszenie „Parafiada” w roku 2008.

Szkoła pomaga również uczniom planować własny rozwój w dłuższej perspektywie poprzez kreowanie rozwoju artystycznego, odkrywanie talentów i motywowanie do dalszej pracy. Również rodzice biorący udział w wywiadzie grupowym, jako przykład pomysłów uczniowskich podali organizowanie wycieczek rowerowych, zajęć terenowych z przyrody, organizowanie ogniska i czytanie bajek przedszkolakom. Wszystkie działania podejmowane przez uczniów na rzecz własnego rozwoju i rozwoju szkoły, odbywają się pod opieką nauczycieli i wychowawców.

Na terenie szkoły realizowane są działania zainicjowane przez uczących się. Realizację tego wymagania potwierdzają informacje pochodzące z wywiadów z dyrektorem, nauczycielami i uczniami oraz obserwacja szkoły. Z przeprowadzonych badań wynika, że w szkole realizuje się działania zainicjowane przez uczniów. Uczniowie podczas wywiadu stwierdzili, że pomysły i inicjatywy zgłaszane przez nich są przez nauczycieli w miarę możliwości realizowane. Zdaniem uczniów, ich pomysły zrealizowane to: zajęcia dodatkowe z historii, dyskoteki, siłownia, wyjazdy do teatru, kina i na basen. Nie zrealizowano pomysłu na posiadanie telefonów komórkowych przez wszystkich uczniów. Zdaniem nauczycieli uczniowie zainicjowali następujące działania: zmiany w Statucie Szkoły dotyczące wyglądu (kolczyki), spotkania z okazji ukończenia Szkoły oraz współpraca z absolwentami. Z obserwacji placówki podczas badania także wynika, że w szkole realizuje się działania zgłaszane przez uczniów. Widoczne są przykłady aktywności uczniowskiej:

- wiele prac plastycznych,
- zdobyte puchary i dyplomy,
- prace okazjonalne,
- informacje dotyczące działań charytatywnych zainicjowanych i realizowanych przez uczniów,
- informacje na temat bieżącego życia szkoły,
- gazetka samorządu uczniowskiego.

Powyższe argumenty uzasadniają wysoki poziom spełnienia tego wymagania przez szkołę.

Poziom spełniania wymagania: B

Wymaganie: *Respektowane są normy społeczne*

Komentarz:

Szkoła diagnozuje i identyfikuje możliwe zagrożenia oraz promuje pożądane zachowania, co pozwala na zapewnienie bezpieczeństwa uczącym się.

Uczniowie stwierdzili, że w dniu ankietowania podczas lekcji czuli się zdecydowanie bezpiecznie, tak stwierdziło 28 z 36 lub raczej bezpiecznie 7. Negatywnej odpowiedzi udzielił 1 uczeń. Podobne zdanie w zakresie bezpieczeństwa wyrazili na temat przerw międzylekcyjnych. Zdecydowanie bezpiecznie czuło się 27 z 36 uczniów; 7 czuło się raczej bezpiecznie, zaś 2 uczniów nie czuło się bezpiecznie. Nieco inne opinie wyrazili uczniowie klas V o bezpieczeństwie na terenie szkoły poza godzinami jej pracy lub na boisku. Zdecydowanie bezpiecznie czuje się 6 z 13 ankietowanych, 2 raczej czuje się bezpiecznie, 1 czuje się niebezpiecznie, zaś 1 stwierdził, że nigdy nie bywa na terenie szkoły poza godzinami jej pracy. Ci sami respondenci wskazali, że w ciągu ostatniego roku szkolnego w szkole zostali obrażeni lub zwymyślni (5 z 13). Ci sami uczniowie przyznali w ankiecie, że w szkole mało bezpiecznie czują się w szatni (6 odpowiedzi), oraz w toaletach (2 wskazania). Rodzice udzielający wywiadu stwierdzili, że szkoła jest kameralna, a jej teren ogrodzony. Każdy etap edukacyjny ma swój obszar. Ponadto dzieci chodzą w kamizelkach odblaskowych. W szkole organizuje się spotkania o zagrożeniach z udziałem pedagogów z Poradni Psychologiczno Pedagogicznej oraz z Policją. Dodatkowo nauczyciele dbają o dyscyplinę w czasie przerw w szkole i na boisku. Nawet w drodze do domu nauczyciele i dyrektor szkoły dbają o bezpieczeństwo uczniów. Organizacja oraz przebieg obserwowanych lekcji potwierdza fakt zwracania przez nauczycieli uwagi na bezpieczeństwo uczniów. Prowadzący zajęcia nauczyciele kontrolowali na bieżąco zachowanie uczniów

i motywowali ich słownie do udziału w zajęciach. Pracownicy niepedagogiczni zwrócili podczas wywiadu uwagę, że zarówno nauczyciele jak i pracownicy niepedagogiczni reagują na przejawy złego zachowania dzieci. Dzieci zawsze są pod opieką dorosłych, którzy są gotowi udzielić im pomocy. Zdaniem dzielnicowego, nie otrzymuje on żadnych sygnałów o negatywnych zachowaniach na terenie szkoły, a zachowanie uczniów w szkole i poza nią ocenia bardzo dobrze.

Uczniowie znają zasady właściwego zachowania się w szkole. Potwierdziło ten fakt w ankietach 34 na 36 uczniów klas V i VI, zaś 2 stwierdziło, że takich zasad nie zna. Zdaniem uczniów biorących udział w wywiadzie, w szkole nie wolno: malować włosów, nosić makijażu, niszczyć mienia szkoły, wchodzić bez pozwolenia do pokoju nauczycielskiego. Trzeba przestrzegać regulaminów. Do swoich obowiązków uczniowie zaliczyli: odrabianie lekcji, systematyczne chodzenie do szkoły, usprawiedliwianie nieobecności, uzupełnianie braków, noszenie kamizelek odblaskowych i zmienianie obuwia. Jako prawa wymienili: prawo do nauki, korzystania z biblioteki i świetlicy, prawo do własnego zdania oraz korzystania z boiska w czasie wakacji. Partnerzy szkoły podkreślili, że dzieci bardzo pozytywnie zachowują się na różnych uroczystościach szkolnych i pozaszkolnych. Obserwacja szkoły wykazała, że uczniowie zachowują się zgodnie z przyjętymi normami społecznymi zarówno na korytarzach szkoły jak i na boisku.

W szkole prowadzona jest diagnoza zachowań uczniów i zagrożeń. Z informacji uzyskanych od dyrektora wynika, że diagnoza zachowań polega na obserwacji zachowań uczniowskich podczas przerw, uroczystości, wycieczek i lekcji. Nauczyciele prowadzą ciągłą obserwację zachowań uczniów w różnych sytuacjach, w klasach, na korytarzu, a nawet w środowisku. Analizując ilość i jakość uwag, wychowawcy mają obraz swoich uczniów. Podsumowanie klasyfikacyjne, semestralne i roczne, przedstawiane podczas posiedzenia Rady Pedagogicznej, ukazuje ogólną kondycję wychowawczą szkoły. W bieżącym roku szkolnym została przeprowadzona ewaluacja szkolnego programu profilaktyki, która dostarczyła wielu ważnych wniosków w obszarze wychowawczym. Rada pedagogiczna jest informowana o ilości i jakości ocen z zachowania. O każdej trudnej sytuacji dziecka, bądź jego rodziny informowany jest wychowawca. W szkole monitoruje się też frekwencję uczniów - na bieżąco robią to nauczyciele wychowawcy. Wymienione powyżej działania, służą również diagnozie zagrożeń. Ankietowani rodzice w liczbie 15 na 15 twierdzą, że pozytywne zachowania ich dziecka są dostrzegane przez nauczycieli. Ci sami rodzice w liczbie 14 na 15 twierdzą, iż otrzymują informacje dotyczące zagrożeń występujących w szkole do której uczęszcza ich dziecko. Jeden rodzic jest przeciwnego zdania.

W szkole podejmuje się działania wychowawcze mające na celu zmniejszanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanych zachowań. Zdaniem 14 z 15 ankietowanych rodziców, nauczyciele szybko reagują na niewłaściwe zachowania uczniów, 13 na 15 twierdzi, że pozytywne zachowania dzieci są chwalone przez nauczycieli. Według 12 ankietowanych rodziców nauczyciele szybko reagują na ryzykowne zachowania uczniów, natomiast według 3 rodziców w szkole nie występują ryzykowne zachowania. W opinii rodziców pozytywne zachowania uczniów są chwalone przez nauczycieli na forum klasy i szkoły oraz na stronach internetowych i podczas zebrań z rodzicami. Zdaniem rodziców każdy najdrobniejszy problem jest natychmiast rozwiązywany przez wychowawcę z udziałem rodziców. Z informacji pozyskanych od Dyrektora, pracowników niepedagogicznych oraz z analizy dokumentacji wynika, że na podstawie zdiagnozowanych problemów, prowadzone są następujące działania wychowawców i nauczycieli: pogadanki wychowawcze, realizowane są zadania programu profilaktycznego, ciągle rozbudowywana jest propozycja zajęć pozalekcyjnych (teatr, sport, koła zainteresowań, redakcja gazetki, turystyka piesza, zajęcia taneczne, teatralne i wokalne), prowadzone są prężne działania związane z Patronem Szkoły (wyjazdy do Warszawy, lektura wybranych fragmentów „Kamieni na szaniec”, „Przyrzeczenie Uczniów Orszy”, budowanie na przykładzie poznanych bohaterów postawy służby, wzajemnego szacunku). Wpływ na wzmacnianie pożądanych zachowań i eliminowanie zagrożeń mają również, zdaniem dyrektora, otwarta postawa nauczycieli na propozycje uczniów, dobry i systematyczny kontakt z rodzicami uczniów poprzez wywiadówki, indywidualne spotkania, wspólne planowanie imprez dla uczniów, modyfikowanie działań profilaktycznych (cyberprzemoc, używki) oraz przekazywanie uczniom i ich rodzicom informacji o pomocy poza szkołą. W tym zakresie szkoła systematycznie współpracuje też z policją (młodzież zaprasza policjantów na dyskoteki) i Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną oraz realizuje Program Wychowawczy „Służę jak Orsza”. Podczas obserwacji szkoły, ewaluatorzy nie dostrzegli agresywnych zachowań uczniowskich.

W szkole prowadzi się analizę podejmowanych działań mających na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanych zachowań. Potwierdzenie tego faktu ma swoje odniesienie w treści informacji wynikających z wywiadu z dyrektorem i nauczycielami. Jak wynika z tych informacji podejmowane działania, takie jak obserwacja zachowań uczniów, rozmowy z dziećmi i rodzicami, interwencje podejmowane przez nauczycieli i dyrekcję szkoły, wyniki badań ankietowych i analiza treści zeszytów, pozwalają sformułować wnioski, które służą ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki. Na ich podstawie opracowywane są też plany wychowawcze i tematy godzin do dyspozycji

wychowawcy. W dniach 2-4 kwietnia 2012 roku wychowawcy klas I – VI szkoły podstawowej przeprowadzili ankietę, która opracował zespół ewaluacji szkolnego programu profilaktyki. Celem ankiety było zapoznanie się z uczniowskimi opiniami, związanymi z poczuciem bezpieczeństwa, atrakcyjnością oferty zajęć szkolnych, a także z propozycjami zmian wysuwanyymi przez uczniów.

Działania mające na celu eliminowanie zagrożeń oraz wzmacnianie pożądanych zachowań są modyfikowane. Tego zdania jest zarówno dyrektor jak i nauczyciele. Zwrócili oni uwagę, iż szkoła cały czas wzmacnia oddziaływania wychowawcze i profilaktyczne. We współpracy z Poradnią Psychologiczno- Pedagogiczną w Grudziądzu, na terenie szkoły zorganizowano zajęcia dla rodziców mające na celu przybliżenie im oferty Poradni oraz zmianę wizerunku Poradni w oczach rodziców. W szkole zorganizowano także zajęcia "Szkoły dla rodziców i wychowawców". Dyrektor i nauczyciele promują również talenty i pasje uczniów, eksponując ich osiągnięcia oraz organizując przedstawienia teatralne i kabaretowe z udziałem całej społeczności szkolnej (również absolwentów). Uczniowie włączani są w liczne zajęcia pozalekcyjne oraz zajęcia organizowane we współpracy ze Stowarzyszeniem "Q przyszłości". Partnerzy szkoły zwrócili uwagę, że wszelkie podejmowane na terenie szkoły działania umacniają poczucie patriotyzmu młodego pokolenia. Biorący udział w wywiadzie nauczyciele wskazali na następujące zmiany wprowadzone na podstawie prowadzonych analiz:

- obowiązek noszenia kamizelek odblaskowych w okresie zimowym,
- modyfikacja organizacji przerw międzylekcyjnych,
- zmiana organizacji pracy biblioteki (świetlicy).

Podczas modyfikacji działań wychowawczych uwzględnia się w niewielkim stopniu inicjatywy uczących się. Uczniowie w wywiadzie stwierdzili, że zgłosili pomysł noszenia małych kolczyków i medalików. Ankietowani nauczyciele w liczbie 11 na 12 uważają, że podejmowane przez nich działania wychowawcze uwzględniają inicjatywy lub opinie uczniów, 1 jest odmiennego zdania. Natomiast nauczyciele biorący udział w wywiadzie stwierdzili, że uczniowie zgłosili propozycję noszenia małych kolczyków oraz wyjazdu do kina i na basen. Z ankiety dyrektora wynika, iż uczniowie postulowali zmiany dotyczące ubioru, wyglądu i telefonów komórkowych oraz możliwości częstszego organizowania dyskotek szkolnych. Pojawiła się propozycja uczniów i rodziców utworzenia koła teatralnego dla klas I- III. Postulowano również umożliwienie aktywnego spędzania przerw przez młodszych uczniów. Postulaty te zostały uwzględnione.

Jak wynika z zebranych podczas badania informacji, uczniowie prezentują zachowania zgodne z wymaganiami. Dyrektor w ankiecie stwierdził, że w tym i poprzednim roku szkolnym wymierzył jedną karę statutową w postaci nagany dyrektora. Za duże osiągnięcie w dziedzinie kształtowania wymaganych w szkole zachowań należy zdaniem nauczycieli uznać:

- poczucie bezpieczeństwa uczniów na terenie szkoły,
- sukcesy w pracy z uczniem o zaburzonym zachowaniu,
- wysoki poziom kultury zachowania uczniów w szkole i poza szkołą (w czasie zawodów sportowych, biwaków, wycieczek szkolnych i klasowych).

Zdaniem pracowników niepedagogicznych uczniowie doskonale wiedzą jakie zasady zachowania obowiązują w ich szkole i respektują te zasady. Dzieci są grzeczne i chętnie pomagają, a w szkole jest wiele życzliwości i panuje rodzinna atmosfera. Obserwacja zajęć i szkoły jednoznacznie potwierdza, że uczniowie w szkole prezentują postawy zgodne z oczekiwaniami nauczycieli i rodziców oraz akceptowane społecznie.

Przedstawione powyżej argumenty świadczą o wysokim stopniu spełniania wymagania przez szkołę.

Poziom spełniania wymagania: B

Wnioski z ewaluacji:

1. W szkole dokonywana jest analiza wyników sprawdzianu, jednakże wdrażanie wniosków wynikających z tej analizy nie przekłada się jednoznacznie na wzrost efektywności kształcenia.
2. W szkole diagnozuje się i analizuje osiągnięcia uczniów i na tej podstawie wypracowuje się wnioski do dalszej pracy. Brakuje opracowanego i wdrożonego spójnego szkolnego programu naprawczego, który przyczyniłby się do mierzalnej poprawy wyników sprawdzianu.
3. Wspólne działania wszystkich pracowników szkoły i poczucie bezpieczeństwa wśród uczniów sprzyjają kształtowaniu postaw i zachowań, zgodnych z obowiązującymi normami uznawanymi przez środowisko.
4. Panująca w szkole atmosfera, tolerancja i życzliwość wszystkich pracowników szkoły, gwarantuje uczniom poczucie bezpieczeństwa fizycznego i psychicznego oraz sprzyja integracji środowiska szkolnego.

Wymaganie	Poziom spełniania wymagania
Obszar: Efekty	
Analizuje się wyniki sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego, egzaminu maturalnego i egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe	C
Uczniowie nabywają wiadomości i umiejętności	C
Uczniowie są aktywni	B
Respektowane są normy społeczne	B

Raport sporządzili:

- Danuta Lauks
- Zbigniew Jaguszewski

Kurator Oświaty:

.....